3. KİTAP

b) Alanında uluslararası tanınırlığı olan bir yayınevi tarafından yayımlanan bilimsel kitapta bölüm yazarlığı	
YÜCEL COŞAR, M., & **COŞAR, M.,** "Türk motiflerine incelikli bir yorum: İsmail ufuk baş ve ajur dekorlu seramikleri", *Güzel Sanatlar Alanında Uluslararası Araştırmalar X,* Prof. Dr. Feryal Beykal Orhun, (Konya: Eğitim Yayınevi, 2024), 1/19-44.	**80**

2024

EĞİTİM YAYINEVİ GRUBU

INTERNATIONAL PUBLISHING HOUSE CERTIFICATE

TO THE RELEVANT AUTHORITY

Eğitim Publishing House has the status of "Recognized International Publishing House" according to the definition specified in the Inter-University Board Presidency (ÜAK) 2024 Associate Professorship Application Conditions and Academic Incentive Criteria. We started our publishing journey in 1998 and we have been publishing regularly for 26 years with more than 2000 works that we have produced in the sector and we have 20 and more works in each category and we have more than 100 work titles in languages other than Turkish.

All our works are published in accordance with national and international publication criteria (YÖK regulation, encouragement regulation and UAK criteria). Within the scope of the "new associate professorship application" requirements of the Inter-University Board (ÜAK) and the Council of Higher Education, books published by Eğitim Publishing House will be evaluated and sent to be scanned in the "**Web of Science | Book Citation Index**".

In addition, our publications are cataloged in both the world and Türkiye libraries, universities and scanning tools. (Harvard University Library, Stanford University Library, Cornell University Library, Columbia University Library, Princeton University Library, Mainz University Library, University of California Berkeley Library, Michigan University Library, Worldcat, Google Scholar, General Directorate of Libraries and Publications Library, Beyazıt State Library and more) Harvard University Press at the point of publication, We maintain our high-level working partnership with Pearson Publishing, Routledge (Taylor & Francis Group), Wiley Publishing, Hachette Book Group, Penguin Book Brand, Amazon Publishing, Palgrave Macmilian, Springer, Hay House, Harper Collins Publishg Group, Bloomsbury and many more global brands on a contractual basis within the international publishing framework. We continue to sell royalties of our publications to all countries of the world through meetings such as Fellowship.

YUSUF ZİYA AYDOĞAN
Managing Director

EĞİTİM YAYINEVİ BASIM YAYIM DAĞITIM İÇ DIŞ TİC. LTD. ŞTİ.
Fevzi Çakmak Mah. [illegible] Blok No: 16 B
Selçuk V.D. [illegible] Karatay KONYA
Tic.Sic.No [illegible] Mersis No:0325108057600001

+90 332 351 92 85
+90 533 151 50 42
bilgi@egitimyayinevi.com
www.egitimyayinevi.com
Fevzi Çakmak mah. 10721 sok. B Blok, No: 16/B, Safakent Karatay/KONYA

KİTAP BÖLÜMÜ YAZARLIĞI

KABUL YAZISI

Eğitim Yayınevi tarafından "978-625-6658-11-0" ISBN numarasıyla yayınlanması planlanan **"GÜZEL SANATLAR ALANINDA ULUSLARARASI ARAŞTIRMALAR X"** adlı kitabın editörlüğü Prof. Dr. Feryal Beykal Orhun tarafından yapılmaktadır. Kitabın bölümlerinden olan Müjde YÜCEL COŞAR, Mehmet COŞAR'a ait "TÜRK MOTİFLERİNE İNCELİKLİ BİR YORUM: İSMAİL UFUK BAŞ VE AJUR DEKORLU SERAMİKLERİ" başlıklı bölümü ilgili kitapta yer almak üzere kabul edilmiştir.

Bilginize sunarız.

21/02/2024
İmza/Kaşe- Eğitim Yayınevi

Editör
Prof. Dr. Feryal Beykal Orhun

EĞİTİM yayınevi

Güzel Sanatlar

Alanında Uluslararası Araştırmalar X

Şubat 2024

Editör:
Prof. Dr. Feryal Beykal Orhun

Güzel Sanatlar

Alanında Uluslararası Araştırmalar X

EĞİTİM yayınevi

GÜZEL SANATLAR ALANINDA ULUSLARARASI ARAŞTIRMALAR X

Editör: Prof. Dr. Feryal Beykal Orhun

Genel Yayın Yönetmeni: Yusuf Ziya Aydoğan (yza@egitimyayinevi.com)
Genel Yayın Koordinatörü: Yusuf Yavuz (yusufyavuz@egitimyayinevi.com)
Sayfa Tasarımı: Kübra Konca Nam
Kapak Tasarımı: Eğitim Yayınevi Grafik Birimi

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı
Yayıncı Sertifika No: 47830

Baskı Cilt: Repro Bir Matbaacılık
İvedik OSB Matbaacılar Sitesi 1514 Cad. No: 23-25 Yenimahalle/Ankara
Matbaa Sertifika No: 47381

ISBN: 978-625-6658-11-0
1. Baskı, Mart 2024

Kütüphane Kimlik Kartı

GÜZEL SANATLAR ALANINDA ULUSLARARASI ARAŞTIRMALAR X
Editör: Prof. Dr. Feryal Beykal Orhun
VI+114 s., 135x215 mm
Kaynakça var, dizin yok.
ISBN: 978-625-6658-11-0

Copyright © Bu kitabın Türkiye'deki her türlü yayın hakkı Eğitim Yayınevi'ne aittir. Bütün hakları saklıdır. Kitabın tamamı veya bir kısmı 5846 sayılı yasanın hükümlerine göre kitabı yayımlayan firmanın ve yazarlarının önceden izni olmadan elektronik/mekanik yolla, fotokopi yoluyla ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, yayımlanamaz.

Yayınevi Türkiye Ofis: İstanbul: Eğitim Yayınevi Tic. Ltd. Şti., Atakent mah. Yasemen sok. No: 4/B, Ümraniye, İstanbul, Türkiye

Konya: Eğitim Yayınevi Tic. Ltd. Şti., Fevzi Çakmak Mah. 10721 Sok. B Blok, No: 16/B, Safakent, Karatay, Konya, Türkiye
+90 332 351 92 85, +90 533 151 50 42, 0 332 502 50 42
bilgi@egitimyayinevi.com

Yayınevi Amerika Ofis: New York: Egitim Publishing Group, Inc.
P.O. Box 768/Armonk, New York, 10504-0768, United States of America
americaoffice@egitimyayinevi.com

Lojistik ve Sevkiyat Merkezi: Kitapmatik Lojistik ve Sevkiyat Merkezi, Fevzi Çakmak Mah. 10721 Sok. B Blok, No: 16/B, Safakent, Karatay, Konya, Türkiye
sevkiyat@egitimyayinevi.com

Kitabevi Şubesi: Eğitim Kitabevi, Şükran mah. Rampalı 121, Meram, Konya, Türkiye
+90 332 499 90 00
bilgi@egitimkitabevi.com

İnternet Satış: www.kitapmatik.com.tr
+90 537 512 43 00
bilgi@kitapmatik.com.tr

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ V

İKİ FARKLI HAMPARSUM NOTA DEFTERİNDE YER ALAN YUSUF PAŞA'NIN NİHÂVEND SAZ SEMÂİSİ NOTALARININ KARŞILAŞTIRILMASI 1
Gülay Karamahmutoğlu

CARL CZERNY OPUS 599/28 NUMARALI ETÜDÜN PİYANO İCRASINA YÖNELİK ANALİZİ 17
Turgay Tunç

KORO ŞEFLERİNİN DÖNÜŞÜMCÜ LİDERLİK DAVRANIŞLARININ İNCELENMESİ 29
Mehmet Yiğit Ersoydan

MEHMED HULUSİ EFENDİ VE ALBRECHT DÜRER'İN BASKI RESİMLERİNİN GÖSTERGEBİLİMSEL KARŞILAŞTIRILMASI 43
Büşra İncirkuş Ulushan

İLK VE ORTAOKUL GÖRSEL SANATLAR DERSİ (2018) ÖĞRETİM PROGRAMLARININ 21. YÜZYIL BECERİLERİ BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ 59
Bekir İnce, Rabiye Can Göl

TÜRK MOTİFLERİNE İNCELİKLİ BİR YORUM: İSMAİL UFUK BAŞ VE AJUR DEKORLU SERAMİKLERİ 89
Müjde Yücel Coşar, Mehmet Coşar

ÖN SÖZ

İnsanoğlu yüzyıllardır aklını, hayallerini, duygularını ve yaratıcı özelliklerini kullanarak güzeli arama, bulma, keşfetme ve ifade etme yolunda güzel sanatların her dalında ürünler vermeye çabalamaktadır. Tarih boyunca Onun varlığına dair izleri, mağara duvarlarına çizdiği resimlerde, yaptığı heykellerde ve kullanmış olduğu eşya ve aletlerde görürüz. Resim, heykel, seramik, mimari ve müzik gibi dallarda daima yeni şeyler üretme, böylece duygularını ifade etmeye çalışarak kendisini gösterme çabası içerisindedir. Bu nedenle sanat ve sanat eğitiminin önemi yadsınamaz.

Güzel sanatlar eğitiminin çeşitli alanlarında araştırma yapan akademisyenlere ait çalışmaları içeren ve altı farklı bölümden oluşan elinizdeki bu kitap, sanat ve sanat eğitimine katkı sağlayabilmesi dileği ve amacı ile hazırlandı.

Kitabın okuyucularla buluşmasında emeği geçen başta Eğitim Yayınevi ve yönetimine, bölüm yazarlarına, dil bilgisi uzmanlarına, hakemlere ve teknik ekibe teşekkürleri bir borç bilirim.

Son olarak, kitabın alan yazımına katkı sağlamasını temenni eder, siz değerli okuyucularımıza sağlık, mutluluk, huzur, başarı ile birlikte eğitim ve sanat dolu günler dilerim.

Prof. Dr. Feryal BEYKAL ORHUN
Editör

TÜRK MOTİFLERİNE İNCELİKLİ BİR YORUM: İSMAİL UFUK BAŞ VE AJUR DEKORLU SERAMİKLERİ

Müjde Yücel Coşar[1], Mehmet Coşar[2]

GİRİŞ

Günlük hayatın çeşitli alanlarında farklı yöntemlerle uygulanan ve yüzeylerde boşluk oluşturma esasına dayanan ajur tekniği, seramik sanatında da hem dekoratif hem de işlevsel olarak kullanılmaktadır. Seramik sanatçıları ve ustaları şekillendirilen biçimlere estetik bir dokunuş katmak, ürünün değerini artırmak ve forma farklı bir işlev kazandırmak amacıyla bu teknikten faydalanmaktadır.

Seramik formlarında ajur tekniğini ustalıkla kullanarak öne çıkan isimlerden biri olan İsmail Ufuk Baş da bu teknikle çok sayıda eser ortaya koymuştur. 2002 yılından bu yana yoğun olarak üzerinde çalıştığı teknik hakkında kazandığı deneyim, kendine özgü yöntemler geliştirmesine ve bu alandaki uzmanlığını daha da pekiştirmesine olanak sağlamıştır. Çömlekçi tornasında şekillendirdiği zarif formlarında, geleneksel sanatın zenginliğini modern sanatla, estetik değeri ergonomiyle harmanlamaktadır.

Çalışma kapsamında ajur tekniği ve seramik yüzeylerde kullanımı hakkında genel bir bilgi verilmiş, seramik

1 Dr. Öğr. Üyesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Seramik ve Cam Bölümü, 0000-0002-0327-0765, mujdeyucel@gmail.com
2 Öğr.Gör.Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Seramik ve Cam Bölümü, 0000-0003-1931-845X, mehmetcosars@gmail.com

sanatçılarının uygulamalarından örnekler gösterilmiş ve Türk motiflerine duyduğu sevgiyi, sanatının temelini oluşturan özgün yorumuyla birleştirerek sunan seramik sanatçısı İsmail Ufuk Baş'ın eserleri üzerinden ajur tekniğinin detayları irdelenmiştir.

Bu kitap bölümü ile, İsmail Ufuk Baş'ın sanatını daha geniş bir izleyici kitlesiyle buluşturarak tanıtmak, çalışmalarına ilgi çekmek; teknik ustalığı ve yorumunu ile öğrencilere, sanat meraklılarına ve genç sanatçılara kaynak oluşturmak hedeflenmiştir. Baş'ın gelenekseli modernle, estetik değeri pratik işlevle birleştiren yaklaşımının, sanatta yenilik arayışında olanlar için bir ilham kaynağı olacağı düşünülmektedir.

Ajur Tekniği

Fransızca 'ajour', Almanca 'durchbrochen', İngilizce 'open work, lattice, carving, incised, coverd, engraving, pierced' sözcükleriyle adlandırılan (Aktaş, 1999: 9) ajur tekniği kumaş, mermer, taş, metal, ahşap, deri ve seramik malzemelerin üzerinde çeşitli aletler yardımıyla kesme ve delme suretiyle boşluklar oluşturulması işlemidir.

Ajur tekniği, tarih boyunca el sanatlarında, dekoratif sanatlarda ve mimaride yaygın olarak kullanılmıştır. Antoni Gaudi'nin İspanya'nın Barselona kentindeki La Sagrada Familia Kilisesi ve The Güell Pavilions mimari kompleksindeki bazı mimari parçalar ajur tekniğinin mimarideki en iyi örneklerinden sayılmaktadır. Rusya'nın Moskova kentindeki "Ünlü Moskova Ajurlu Ev"i, Selçuklu, Beylikler dönemi mihrap, cami kapısı, dolap kapakları, Osmanlı Dönemi sehpa, kavukluk, yazı takımı, çekmece, sandık, taht, rahle, Kuran muhafazası gibi kullanım eşyaları, pencere, dolap kapağı, kiriş, konsol, sütun başlığı, tavan, mihrap, minber, sanduka gibi mimari öğeler ajur tekniğinin başarıyla uygulandığı örneklerdendir (Hayırsever, 2021: 1269-1271).

Seramik Yüzeylerde Ajur

Şekillendirilen biçimin daha estetik hale gelmesi, işlev kazanması ya da sanatçının oluşturmak istediği anlamı vurgulayabilmesi için ajur tekniği seramik malzeme üzerine de uygulanmıştır.

Ajur tekniğinin seramik malzeme üzerine uygulandığı ilk örneklerin yer ve dönemleri hakkındaki bilgiler ayrı kaynaklarda farklı olarak verilmiştir. Bir kaynakta "tekniğin en eski örneğinin şu anda Eleusis Arkeoloji Müzesi'nde bulunan MÖ. 650-675 yılları arasında tarihlenen bir Proto Attic Amfora" (Janson, 1991'den aktaran, Aktaş, 1999: 10) olduğu belirtilirken, başka bir kaynakta da M.Ö 935 yılında, Silla döneminde, Kore'de çömlekçi tornasında yapılan formlar olduğu ifade edilmektedir. Ayak bölgesine ajur dekoru uygulanan bu sırsız kapların benzerlerine 1.-2. yy'da da Japonya'da rastlanmıştır (Cooper, 1972'den aktaran Sevim, 2007:64).

Görsel 1. Proto Attic amfora, MÖ. 650-625, h:142,3 cm, Eleusis Arkeoloji Müzesi, Yunanistan (https://en.wikipedia.org/wiki/Eleusis_Amphora)

Görsel 2. Kore Silla Dönemine ait ajurlu çanak (http://www.morningearthkorea.org/jeon-seong-keun-in-the-context-open-work/)

10-11. Yüzyıllarda İran'a getirilen ajurlu kapların etkisi ile dönem seramikçileri beyaz, porselene benzer, ince formlar üretmişlerdir. 16. ve 18. yüzyıllarda İran'da görülen bu ajurlu seramikler "Gambroon seramikleri" olarak adlandırılmıştır (Allan, 1991'den aktaran Gökçe ve Gökçe, 2017, 716). Seramik bünyede açılan küçük boşlukların, şeffaf sır ile doldurularak yarı saydam bir görünüm elde edilmesini sağlayan dekora, deseni karakterize eden boşlukların pirinç tanesine benzemesinden dolayı, "pirinç tanesi" de denilmektedir.

> "Genellikle Uzak Doğu seramiklerinde görülen yöntemin en erken örneklerine 10.yy'da İran'da Selçuklu dönemi seramiklerinde rastlanmıştır. Selçuklu dönemi örnekleri "Selçuklu Beyazları", İran'da Safavi döneminde yapılan örnekleri "Gambroon Ware", Çin'de yapılan üretimleri ise tekniğe adına veren "Rice Grain Ware" olarak adlandırılmaktadır. Yapılan araştırmada en erken örneklerine 10-12 yy'da Selçuklu'da, 16 -19 yy. da İran'da 16.-19. yy'da ise Çin'de rastlanmaktadır" (Poyraz, 2019: 75).

Görsel 3. 12.yy.-13.yy., Beyaz bünyeli gambroon ware çanak (Özsan ve Harmankaya, 2020: 1252)

Görsel 4. Filtreli kap örneği, 10 -12 yy (Gökçe, 2011: 46)

Ajur tekniğinin işlevsel olarak kullanıldığı örnekler arasında Mısır'da 10-12. yüzyıllara ait ajurlu parçalar dikkat çekmektedir. Kapların ağızlarına koyulan filtrelerin, formların içerisindeki sıvıları; sinek, böcek veya tozdan korumak amacıyla yapıldığını ileri sürülmektedir. Ayrıca bu filtrelerin üzerindeki ajur (delik) dekorlarının; çamur deri sertliğindeyken

yapılıp, daha sonra da formun boğaz kısmına eklendiğini bilinmektedir (Watson, 2004: 132).

> "Seramik süzgeçler Fatimi Dönemi'nde hem desen çeşitliliği hem de özenli ve iyi uygulanmış olmalarıyla gelişimlerinin en üst seviyesine ulaşmışlardır. Seramik süzgeçler kapların yalnızca küçük parçaları olmalarına rağmen dikkati çekerler. Bunun bir nedeni, genellikle dış yüzeyi dekorsuz basit toprak kabın boyun kısmının içinin pahalı ve yoğun işçilikli olmasının bir bileşimi olabilir. Bir diğer nedeni de çömlekçinin basit bir kullanım objesi için yüksek estetik kaygılarla tasarım yapması olabilir. Küçük alanlarda yapılan karışık kompozisyonlarda ajur dekorları ustaların becerilerini ortaya koymaktadır. Mısır'da üretilmiş seramik süzgeçlerde fil, aslan, ceylan gibi dört ayaklı hayvanların yanı sıra kuş veya balık gibi diğer hayvan şekilleri de süzgeçlere resmedilmiştir. Bu süzgeçlerin çoğunda merkezdeki motifin etrafında zikzak motifi yer almaktadır. Süzgeçlerde hayvan motifleri dışında bitkisel, geometrik motifler ve Arapça yazılar bulunmaktadır" (Voigt, 2011'den aktaran Gökçe, 2013: 214).

İlgi çekici ajurlu seramikler arasında sayılabilecek bir diğer grup da 12-13. yy.' dan sona Ming dönemine tarihlenen, çift cidarlı vazo, ibrik gibi kapların üzerine çiçek ve ejderha motiflerinin oyulduğu sermiklerdir. "Çinli çömlekçiler tarafından 'ustaca ve incelikle işlenmiş porselen' olarak adlandırılan bu zor dekoratif teknik, büyük miktarda beceri gerektirdiği için 'şeytanın işi' olarak anılmaktadır" (Poyraz, 2021: 455). Çin'de üretilen bu ajurlu kapların benzerleri sonrasında İran Selçuklu ve Avrupa'da da görülmüştür.

Görsel 5. Şeytan İşi Mavi – Beyaz Çaydanlık (Poyraz, 2021: 456).

Görsel 6. Creamare Kapaklı Kap, 19-20 yy. Leeds Çömlekçilik, İngiltere (https://bit.ly/3S9zX9L)

Uzakdoğu'dan Avrupa'ya ticaret yolları üzerinden taşınan seramikler, 17-18. yüzyıllarda İngiltere'de 'creamware' olarak adlandırılmış ve üretimi Chelsea ve Worcester Fabrikaları'nda gerçekleştirilmiştir

Aynı dönemde Almanya'da üretilen bazı ajurlu seramikler, İngiltere'de üretilenlerden esinlenerek taklit edilmiştir. İtalya'da ise ajurlu seramik üretimi 16.-18. yüzyıllara kadar uzanmaktadır, bu tür seramikler özellikle Vienna, Sansulolo, Faenza ve Bolongo gibi bölgelerde üretilmiştir (Gökçe, 2011: 49).

17-18. Yüzyılda Avrupa'ya yayılan bu teknik, Anadolu'da Selçuklu döneminde, Kütahya (18. yy.) ve Çanakkale'de (19. yy.) ağırlıklı olarak görülmeye başlanmıştır.

> "Anadolu Selçukluları ve Beylikler Döneminde bu teknik özellikle mimari yapıların süslemesinde kullanılmıştır. Erken Osmanlılar Dönemine ait ajurlu bir tütsülük bulunmaktadır. İznik çinilerinde ise ajurlu seramik örnekleri az da olsa bulunmaktadır. Bu seramikler; iki adet delikli vazo ve bir adet delikli sürahidir. Ajurlu-delikli seramiklere Büyük Selçuklular'dan sonra özellikle 18.yy.'da Kütahya çinilerinde rastlanılmaktadır. Kütahya çinilerinde ajurlu örnekler buhurdanlık, tütsülük, fincan, zarf, sürahi ve ibrik formlarında görülmektedir" (Gökçe, 2011: 49).

Günümüzde birçok sanatçının geleneksel, dekoratif ve modern yönelimli seramik eserlerinde örneklenebilecek bu

yöntem, üretime devam eden çömlekçilik merkezlerinden biri olan Avanos'ta, biçim ve dekor üslubunda yenilik arayışları içinde olan ustalar tarafından 1990'lı yıllardan beri kullanılmaya devam etmektedir (Önal ve Baklan, 2015: 25-26).

Kesme veya delik işi olarak bilinen ajur tekniğini uygulamanın birçok farklı yöntemi bulunmaktadır. Genellikle, tasarlanan desenin eserin yüzeyine sivri uçlu aletlerle çizilmesi ve formun deri sertliğine ulaştığı aşamada çizilen desenin kesilerek çıkartılması yoluyla gerçekleştirilen bu teknik, dökümle şekillendirilen çoklu üretimlerde istenen dekorun kalıp üzerine izlenmesiyle veya oyulmasıyla daha kolay uygulanabilmektedir.

Toplu-üretim parçalarında model kalıbının izlenerek veya oyularak dekorlanması esasına dayananan çalışmalarda döküm sonrası formun yüzeyinde oluşacak çukurluklar desenin kolaylıkla kesilmesine imkan tanıyacak, zamandan tasarruf sağlayacaktır (Ayta, 1976: 16-17).

Kalıp yöntemi kullanılmayan çoklu üretimlerde, kesim yapılacak desenin seramik formun yüzeyine herhangi bir malzemeden yapılmış mühürle iz bırakmak yoluyla aktarılması, kesim işleminin daha kontrollü ve hızlı biçimde gerçekleştirilmesine olanak tanıyacaktır.

> "İngiltere' de endüstriyel üretim yapan fabrikalarda kullanılmış bir yöntem de motiflere göre farklı kalıpların hazırlanması ve bu kalıplar yardımı ile yüzeylerde delikler açılmasıdır. Ayrıca bu yöntemde formlara baskı uygulandığından, deformasyon oluşumunu engellemek için her forma uygun lastik modeller kullanılmaktadır. Lastik modellerin üzerine oturtulan formun yüzeyine, kalıplar yardımıyla delikler açılmaktadır. Bu yöntem ile uygulama yaparken, her delik için farklı bir kalıp kullanılmaktadır" (Gökçe, 2011: 46).

Görsel 7. İçerisinde Lastik Model Bulunan Forma Kalıp Yardımıyla Ajur Dekorunun Uygulanması. *(Gökçe, 2011: 46)*

Ajur uygulama yöntemlerinden bir diğeri olan akıtma da, su emme özelliğine sahip alçı vb. gibi düz bir yüzey üzerine sıvı kıvamdaki çamurun akıtılarak bir desen oluşturulması esasına dayanmaktadır. Bu yöntem, oluşturulan ajurlu birimleri bağımsız birer form olarak veya başka bir formun üzerine aplike edilerek kullanma imkânı sağlamaktadır.

Akıtma yöntemi uygulanırken, akıtılacak çamurun kıvamının çok sulu olmamasına dikkat edilmesi gerekmektedir. Ajur dekoru oluşturulduktan sonra, desenin üzerine birkaç kez daha çamur akıtılması formun sağlamlığını arttırmaktadır. Sibel Sıdıka Sevim'in akıtma yöntemiyle gerçekleştirdiği ajur dekorlu çalışmaları, bu teknik için örnek eserler olarak değerlendirilebilir.

Görsel 8. Sibel Sıdıka Sevim'in Akıtma Yöntemiyle Ajur Dekoru Çalışması *(http://www.sibelsevim.com.tr/galeri.html)*

Görsel 9. Sibel Sıdıka Sevim'in Atölyesinden *(http://www.sibelsevim.com.tr/galeri.html)*

Çağdaş Seramik Sanatçılarının Uygulamalarından Örnekler

Ajur tekniği, seramik sanatında çok yönlü bir teknik olarak kabul edilmekte ve sanatçılara özgün, zarif ve detaylı eserler oluşturma imkanı tanımaktadır.

> "Ajur tekniğini kullanan her sanatçının da farklı bir anlatım dili ve üslubu bulunmaktadır. Sanat eserini ortaya çıkaran sanatçı için her şey esin kaynağıdır. Doğa, insan, hayvan, ölüm, doğum, aşk, ayrılık tüm yaşanmışlıklar esin kaynağı olabilmektedir. Sanatçılar farklı donanımlarla, farklı malzemelerle eserler üretip izleyicinin beğenisine sunmaktadır" (Hayırsever, 2021: 1273).

Ajur dekoru Türkiye'de seramik sanatı alanında çok yaygın olarak kullanılmamasına karşın, bu tekniği sanatsal çalışmalarında başarıyla kullanan sanatçılar da yok değildir. Türk seramik sanatının önemli isimlerinden Jale Yılmabaşar kafes oyma olarak nitelendirdiği panolarında, seperasyonlarında ve abajurlarında ajur dekorunu sıklıkla kullanmıştır.

Bir önceki başlıkta da belirtildiği üzere, Sibel Sıdıka Sevim'in akıtma yöntemiyle gerçekleştirdiği ajur dekorlu çalışmaları bu teknik ile yapılmış önemli çalışmalar arasında yer almaktadır. Zehra Çobanlı'nın beyaz dönem olarak adlandırdığı minimalist çalışmalarında da delme yöntemiyle oluşturulmuş ajurlar göze çarpmaktadır.

Görsel 10. Seyhan Yılmaz'ın Ajur Dekorlu Çalışması (https://bit.ly/3vQQ30z)

Görsel 11. Mine POYRAZ. 'Görmek', 59x36x22 cm, Seramik-Ajur, 2023. (https://bit.ly/3U9ZjqJ)

Bunun yanısıra Mine Aktaş Poyraz, hem tezlerinde hem de makalelerinde ajur tekniğini ele almış ve kendi sanatsal çalışmalarında bu tekniği anlatım dili olarak kullanmayı tercih etmiştir.

Seyhan Yılmaz da ağaçlardan ilham alarak tasarladığı iki ve üç boyutlu eserlerinde ajur tekniğini etkili bir biçimde uygulayarak, doğadaki zerafeti ışık gölge oyunlarıyla seramik yüzeylere yansıtmıştır.

Görsel 12. Jeon Seong Keun 'un Ajur Dekorlu Çalışması (https://bit.ly/3vMzPFz)

Görsel 13. Julie Shepherd Ajur Dekorlu Çalışması (https://bit.ly/3Sb3UGu)

Bu teknik, Türkiye'deki sanatsal çalışmalarda her ne kadar sınırlı bir yaygınlığa sahip olsa da dünya çapında birçok sanatçı tarafından benzersiz ve etkileyici eserler yaratmak için kullanılmaktadır. Örneğin, ülkesinin seramik tarihinde önemli bir geçmişe sahip ajur dekorlarını çağdaş bir bakış açısıyla yorumlayan Güney Koreli Jeon Seong Keun, eserlerinde ajur tekniğini ustalıkla kullanmaktadır.

Genellikle doğanın formlarından ve desenlerinden ilham alarak oluşturduğu organik motifleri ince işçilikle seramik formlarının yüzeyine işleyen Julie Shepherd, ajur tekniğiyle hem görsel hem dokunsal etkiler elde etmektedir.

Görsel 14. Jennifer Mc Curdy'nin Ajur Dekorlu Çalışması (https://bit.ly/48YIUtu)

Görsel 15. Barbro Aberg'in Ajur Dekorlu Çalışması (https://www.barbroaberg.com/CeramicWork/)

Çömlekçi çarkında şekillendirdiği porselen formlarını ajur tekniğiyle keserek dengeli ve dinamik eserler yaratan Jennifer Mc Curdy ve fosiller, eski kemikler, mercanlardan esinlenerek oluşturduğu yapıtlarıyla Barbro Aberg ajur tekniğini başarıyla kullanan uluslararası seramik sanatçılarına örnek olarak verilebilmektedir.

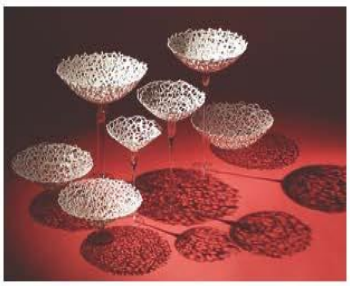
Görsel 16. Shiyuan Xu'nun Ajur Dekorlu Çalışması (https://www.ceramicsnow.org/shiyuanxu/)

Görsel 17. Jenni Ward'ın Ajur Dekorlu Enstelasyonu (https://bit.ly/3SfvEK8)

Çalışmalarında genellikle kâğıt katkılı porselen kullanan Shiyuan Xu, seramik eserlerinde doğanın içsel yapılarına ve bağlantılarına odaklanarak, mikroskobik düzeydeki yaşam formlarını büyütmekte, ajur tekniğinden faydalanarak soyut heykeller olarak yorumlamaktadır.

Kaliforniyalı heykeltıraş Jenni Ward da doğadan ilham alarak tasarladığı soyut heykel ve enstalasyonlarında ajur tekniğini başarılı şekilde uygulamaktadır.

Görsel 18. Antonella Cimatti'nin Ajur Dekorlu Çalışması (https://www.theclaystudio.org/artists/antonella-cimatti)

Görsel 19. Dorothy Feibleman Ajur Dekorlu Çalışması (https://tr.pinterest.com/pin/425942077230579382/)

Antonella Cimatti alçı kalıp üzerine puarla dökmek suretiyle oluşturduğu ve ışık gölgeden etkili bir şekilde faydalandığı eserleriyle bu tekniğe, kendine özgü bir dokunuş katmaktadır.

Farklı renklerdeki kil katmanlarını özenle birleştirilerek, desenler oluşturan Dorothy Feibleman da hem nerikomi tekniğini hem de ajur tekniğini başarılı bir şekilde uygulayarak eserlerine estetik derinlik ve doku kazandırmaktadır.

İSMAİL UFUK BAŞ VE AJUR TEKNİĞİ

1983 yılında Çanakkale'de doğan sanatçı, 2001 yılında kazandığı Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik Bölümü'nün ilk mezunlarındandır. 2008 yılında 'Turkuaz El Sanatları' adını verdiği kendi seramik atölyesini kurarak ajur tekniği üzerine odaklanmıştır.

Görsel 20. İsmail Ufuk Baş (Fotoğraf: Ceyhun Gül)

Baş, ajur dekoruna olan ilgisinin öğrencilik yıllarında yarı zamanlı çalıştığı, ajurlu mumluklar üreten bir seramik atölyesinde başladığını belirtmektedir. Geleneksel Türk-İslam motiflerini modern bir bakış açısıyla yorumlayarak, çağdaş formlar ortaya koyan sanatçının ajur tekniği üzerindeki 20 yıllık deneyimi, kendine özgü yöntemler geliştirmesine ve bu alandaki ustalığını pekiştirmesine katkı sağlamıştır.

Genellikle aydınlatma elemanları çalışmayı sevdiğini belirten Baş'ın eserlerinde ince işçilik ve fonksiyon, estetik kaygılarla bütünleşmiştir. Ergonomik ihiyaçları içinde barındırdığından, pratik kullanıma da sahip bu biricik formlar kullanıcısına sanat eseri deneyimi yaşatmaktadır.

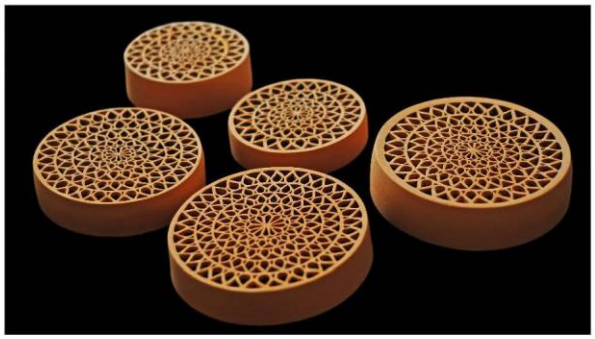
Görsel 21. Düzenleme, 2017, 85x73x38 cm, çarkta şekillendirme, ajur kesim, 1030°C -950°C (Fotoğraf: Ceyhun Gül)

Sanatçı tüm çalışmalarını elektrikli çömlekçi tornasında şekillendirmektedir ve ajur dekorunun uygulanacağı formların et kalınlıklarının (ayak kısmının bile) bir cm'den kalın olmaması gerektiğini belirtmektedir. Ancak şekillendirme aşamasında o kadar ince çalışmak her zaman mümkün olmadığından, formun daha kalın olan kısımları, dip alma işlemi sırasında istenilen kalınlığa indirilmektedir. Formun et kalınlığının tüm bölgelerde eşit olması, daha estetik bir görsel etki yaratırken, tekniğin uygulanmasını da kolaylaştırmaktadır.

Kullanım amaçları, estetik ve fiziksel özellikleri açısından farklılık gösteren seramik çamurları yapılacak olan ürüne ve tasarımın gereksinimlerine bağlı olarak seçilmelidir. Sanatçıların çamur türlerinin özelliklerini tanıyor olmaları, çalışmalarını daha kolay üretebilmelerine ve daha bilinçli sonuçlar elde etmelerine katkı sağlamaktadır.

> "Ajur dekorları, pişirildikleri zaman belirli bir dayanıklılık ve sağlamlık kazanmaları için, genellikle pekişme yeteneği yüksek, sert hamurlardan yapılan parçalar üstünde uygulanır. Çünkü bu tarz dekorlar, yapılan oyuntularla ana gövdenin fiziksel direncini azalttığından, parka dayanıksız, kırılgan bir nitelik gösterir. Bu durum, kuruma ya da pişme sırasında ortaya çıkabilir. Pekişmiş hamurlarla yapılan ajurlu parçaların ise öteki hamurlara göre dayanıklılığı daha fazladır" (Ayta, 1976: 16).

İsmail Ufuk Baş, ajur dekorlu formlarını şekillendiriken ince taneli, açık renkli ve pişme küçülmesinin daha kontrollü olmasından dolayı genellikle beyaz plastik çamur kullanmaktadır. Düşük sinterleşme (taneciklerin birbirine yapışarak sertleşmesi) sıcaklıklarına sahip bu çamurlar ince işçiliğin ve zarif detayların korunmasında avantaj oluşturmaktadır. Düşük sıcaklıklarda pişirilebildiği için enerji tasarrufu sağlayan, yüksek plastisitesiyle kolay şekillendirilebilme özelliğine sahip kırmızı çamurları ise, çamurun küçülme oranının fazla olmasından dolayı çok tercih etmemektedir.

Görsel 22. "İsimsiz", 2018, düzenleme, çarkta şekillendirme, ajur kesim, 1020°C (Fotoğraf: Ceyhun Gül)

Seramik malzemenin kullanıldığı ajur dekorlarında boşluğu oluşturmak için farklı biçim ve boyutlarda aletler kullanılmaktadır. İsmail Ufuk Baş'ın bu tekniği uygularken olmazsa olmaz dediği malzemesi ise kendi hazırladığı bıçaklarıdır. Baş, plastik saplı kahvaltı bıçaklarını taşlama makinasıyla küçülttüğünü, elmas ucuyla bıçağın sivriliğini ayarladığını, en son su zımparasıyla kalan çapakları temizlediğini ve bıçağın iki yüzünün de keskin olması gerektiğini belirtmektedir. Kontrolü daha kolay olması için, hazırladığı bıçakların en geniş kısmının 2,5 mm'i, uzunluklarının ise 2 cm'i geçmemesine dikkat etmektedir. Bunun yanı sıra farklı yüklekliklere ayarlanabilen bir turnet çalışmanın daha sağlıklı gerçekleştirilebilmesine katkı sağlamaktadır (Baş, 2023).

Görsel 23. İsmail Ufuk Baş'ın kullandığı bıçaklar. (Fotoğraf: İsmail Ufuk Baş)

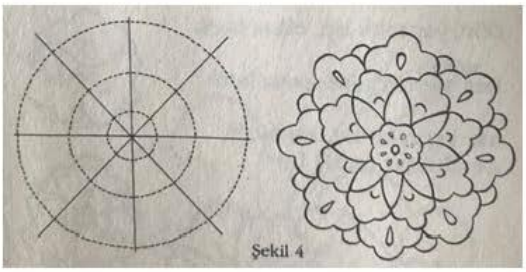
Ajur tekniğindeki en önemli noktalardan bir tanesi de şekillendirme işlemi tamamlanmış ürünün kesim yapma kıvamının belirlenmesidir. "İnce aralıklı süslemeler için parçanın gereğinden çok kurutulması, çalışma sırasında ani ve beklenmedik kırılmalara yol açacağı gibi, yeterince kurutulmadan yapılan dekorlamalarda da, parka yüzeyi zedelenmekte ve biçim bozuklukları –deformasyon- ortaya çıkmaktadır" (Ayta, 1976 :16). Bu kıvamın doğru süresi dekoru uygulayacak olan kişinin kişisel yetenekleri ve tecrübelerine bağlı olarak değişim göstermektedir. Baş, çamurun kıvamının daha yaş olduğu çalışmalarda, biraz daha kuru kıvamlıyken yapılmış kesimlere nazaran daha fazla çapak oluştuğunu ve kesime başlama kıvamını bunu da göz önünde bulundurarak belirlediğini ifade etmektedir.

Ajur tekniğinin uygulama aşamaları el becerisi, sabır ve dikkat gerektirmektedir. "Bünye ajurlanırken uygulanan sertlik iyi ayarlanmalı ve dekor arasındaki boşluklar dengeli olmalıdır" (Türkcan, 2019 :15). Oluşturulan boşlukların büyüklükleri, oranları ve yerleşimi eserin genel görünümünü etkilediği gibi çalışmanın sağlıklı bir şekilde sonlandırılmasında da önem arz etmektedir. Desen tasarımları, tekniği uygulayacak olan sanatçının tercihlerine göre değişmektedir. Bu tasarımlar var olan bir desenin forma uygulanmasını kapsayabildiği gibi sanatçının özgün desenlerinden de oluşabilmektedir. İsmail Ufuk Baş çalışmalarında geleneksel çini dekorlarındaki penç motiflerinden esinlenmektedir.

> "Hatayi grubundan, penç ismiyle bilinen bu motifler, bitki kaynaklı olup, herhangi bir çiçeğin kuşbakışı görüntüsünün, üsluplaştırılarak (stilize edilerek) çizilmesiyle elde edilmiştir. Gelişmiş bir çiçeğe kuşbakışı bakıldığı zaman, önce göze görünen, renkli taç yapraklarıdır. Model üsluplaştırılırken, yapraklarının sayısına göre Farsça isimler almış ve: bir yapraklı ise yek berk, iki yapraklı ise dü berk, üç yapraklı ise se berk, dört yapraklı ise cihar berk, beş yapraklı ise penç berk, altı yapraklı ise şeş berk denilmiştir. Fakat zaman içinde, en çok kullanılan beş yapraklısı olacak ki, penç berk deyim

haline gelerek, bütün motifleri kendi ismi altında toplamıştır. Daha sonraları bu da kısaltmaya uğramış, berk kelimesi atılmış ve bu motiflere sadece penç denilmiştir" (Birol ve Derman, 2015: 47).

Genel hatların korunarak, detayın atlandığı bu bitkisel ve geometrik motiflerde tabiattan alınan öğeler birebir kopyalanmak yerine uygulayıcısının yorumuyla farklı şekillerde verilmektedir. Kimi zaman yalın halde bırakılan soyut çiçekler, kimi zaman da aynı merkezden çıkışlı çok katlı yapraklarla zenginleştirilmektedir.

Görsel 24. Penç / Katmerli Penç Çizmek İçin Kullanılan Kılavuz Çizgileri ve Bir Örnek. (Birol ve Derman, 2015: 48)

"Katmerli bir penç çizmek isteniyorsa, göbek merkez olmak kaydıyle her katmer için, aynı merkezli ve farklı yarıçaplı çemberler çizilir. Sanki orta noktaları aynı, üstüste konmuş ve merkeze doğru küçülen birden fazla pençin görünüşü gibi yapraklar kanaviçenin içine yerleştirilir. Bu düzenleme yapılırken, bir sıradaki yaprak ayrımının, diğer sıradaki ayrım ile aynı hizaya gelmemesine dikkat edilmelidir. Tabiatta da görüldüğü gibi çapraz gelmesi, motifte bütünlük ve ahenk sağlar. Çizimde dikkat edilecek bir başka husus ise, her katmer için çizilen çemberlerin yarıçapları merkeze yaklaştıkça küçülerek aralıklar daralır. Yapraklar da küçülür. Böylece merkezde ortaya çıkabilecek sıkışma ve karışmalar önlenmiş olur" (Birol ve Derman, 2015: 48).

Görsel 25. "İsimsiz", 2017, h:15 cm, Ø:13 cm, çarkta şekillendirme, ajur kesim, 1020°C -1035°C (Fotoğraf: Ceyhun Gül)

Görsel 26. "İsimsiz", 2017, h:34 cm, Ø:25 cm, çarkta şekillendirme, ajur kesim, 1030°C -950°C (Fotoğraf: Ceyhun Gül)

Baş, formlarına uyguladığı ajur dekorlarını genellikle herhangi bir kılavuz çizgisi kullanmadan kesse de deseni forma oturtmak için pergelle dairesel alanlar belirleyip, o dairelerin içini yapmayı tasarladığı pençin yaprak sayısı kadar alana bölüp, simetrik bir kesim uyguladığında, desenin forma yerleşiminin çok daha rahat gerçekleştiğini ifade etmektedir.

Görsel 27. "İsimsiz", 2017, h:34 cm, Ø:22,5 cm, çarkta şekillendirme, ajur kesim, 1020°C -1035°C (Fotoğraf: Ceyhun Gül)

Görsel 28. "İsimsiz", 2017, h:15 cm, Ø:40 cm, çarkta şekillendirme, ajur kesim, 1020°C -1040°C (Fotoğraf: Ceyhun Gül)

Kesim işlemi tamamlanan formların hem içi hem dışı ince bir zımpara ile rötuşlanıp, nemli bir süngerle silinmektedir. Yumuşak hatlara sahip bir ajur istendiğinde, rötuş sırasında fırça ve su yardımıyla keskin hatlar yumuşatılabilmektedir.

> "Formu oyma aşamasında ana gövdenin direnci azalacağından çok dikkatli çalışılmalı, kurutma ve pişirme aşamaları titizlikle yapılmalıdır. Formun kesilmesi esnasında uygun araç-gereç kullanmak ve çalışma başlangıcından çalışma tamamlanıncaya kadar kıvamı aynı şekilde muhafaza etmek çok önemlidir. Rötuş işlemi çok dikkatli yapılmalı ve kurutma işlemi çok yavaş yapılarak, kuruma süresi olabildiğince uzun tutulmadır" (Hayırsever, 2021: 1273).

Baş, büyük boyutlu çalışmalarında bölgesel kurutma yapmaktadır. Şekillendirme işlemi tamamlanmış formun çökmesini engellemek için öncelikle ayak kısmını kurutmakta, ajur tekniğini kullanacağı bölgeleri kısmi olarak açmaktadır. Poşet yardımıyla nemi muhafaza etme işlemi özellikle sıcak havalarda daha da önem kazanmaktadır. Ajur tekniğini uygularken hava akımının fazla olduğu, güneşli yerleri tercih etmemek gerekmektedir.

Çift cidarlı ürünlerde kuruma, doğal olarak da küçülme aynı anda olmadığından oluşan gerilim, dikkatli kurutma yapılmadığında, çatlamalara sebep olmaktadır. Bu yüzden kesim yapılan (dış) kısmı örterek, kesimsiz (iç) kısmı kurutmak, hatta mümkünse kurutma işlemini bir dolabın içinde olabildiğince yavaş yapmak daha sağlıklı sonuçlar alınmasını sağlamaktadır.

Görsel 29. "İsimsiz" 2017, h:18,5 cm, Ø:21 cm, çarkta şekillendirme, ajur kesim, 1020°C -950°C. (Fotoğraf: Ceyhun Gül)

Görsel 30. "İsimsiz" 2017, h:11 cm, Ø:9 cm, çarkta şekillendirme, ajur kesim, 1020°C -950°C. (Fotoğraf: Ceyhun Gül)

İsmail Ufuk Baş, çalışmalarındaki ajurlarda kurutma sırasında çatlaklar olduğunda, bu çatlakları balçıkla yapıştırıp, hafif kuruduktan sonra zımpara ile fazlalıkları aldığını, ancak süngerle silmediğini, silindiğinde çatlağın yeniden oluştuğunu ifade etmektedir. Zımparadan sonra bisküvi pişirimi yapıp, bisküvi pişirimi tamamlanmış formdaki onarma izlerini yok etmek için daha ince bir zımpara ile bir kez daha zımparalayıp, nemli bir süngerle sildikten sonra sırlama işlemi için hazır hale getirmektedir.

Görsel 31. İsmail Ufuk Baş, Düzenleme, 2017, 88x63x24 cm, çarkta şekillendirme, 1020°C -1040°C (Fotoğraf: Ceyhun Gül)

Sanatçı beyaz renkli çamur kullandığı çalışmalarının bisküvi pişirimlerini fırının doluluk oranına bağlı olarak 1030°C -1050°C'de, sır pişirimini ise 950°C'de yapmaktadir. Beyaz çamurda bisküvi pişirimini sır pişiriminden daha yüksek derecede yaparak, hem mukavemeti arttırdığını hem de kesim yapılan köşelerin sırı tam olarak almasını, pinhol (ürününüzün estetik görünümünü bozan iğne değili biçiminde oyuklar) adı verilen hataların oluşmasını engellediğini belirtmektedir. Kırmızı çamur kullandığı çalışmlarında ise, zinterleşme daha düşük derecede gerçekleştiğinden, bünyenin sır emmesinde sıkıntı olmaması adına ilk pişirimi sır pişirim derecesinden daha düşük tutulmaktadır. Çamurun içerdiği kil oranları, mineraller ve minerallerin dağılımları gibi bileşenler çamurun çıkarıldığı bölgeye özgü farklılıklar gösterdiğinden, bisküvi pişirimi derecelerini, Kınık çamuru ise 800°C -850°C, Menemen çamuru ise 950°C -1000°C civarında gerçekleştirmektedir. Sır pişirimlerini 1040°C de yapmaktadır (Baş, 2023).

Görsel 32. İsmail Ufuk Baş, İsimsiz, 2017, h:45, Ø:33 cm, çarkta şekillendirme, 1000 °C (Fotoğraf: Ceyhun Gül)

Görsel 33. İsmail Ufuk Baş, At Başlı, 2017, h:52,5, Ø:21cm, çarkta şekillendirme, 1020°C -1040 °C (Fotoğraf: Ceyhun Gül)

Formlarına uyguladığı ajur dekorlarını daha fazla ön plana çıkarttığı için açık renkli sırlar tercih eden Baş, bisküvi pişirimi tamamlanmış ürün üzerine uygulanacak olan sırın çok koyu

kıvamda olmaması gerektiğini, opak sırlarda ayran kıvamında, şeffaf sırlarda da yoğunluğun biraz daha az olmasının sağlıklı sonuçlar alınmasını sağladığını dile getirmektedir. Küçük boyutlu çalışmalarını genellikle daldırma yöntemiyle, büyük boyutluları ise pistole ile sırlamaktadır. Sırlama işlemi için pistole kullanılan formlarda ajurlu kısımların her tarafının düzgün biçimde sırlanabilmesi için sır, hem aşağıdan yukarıya doğru hem de yukarıdan aşağıya doğru püskürtülmektedir. Eğer form pistolenin içine girebileceği genişlikteyse, formun iç kısmından da sırlanması sayesinde daha iyi bir performans elde edilmektedir.

Küçük boşluklardan oluşan ajurların bulunduğu formlarda sır, delikleri kapatabilmektedir. Eğer bilinçli olarak 'rice grain ware' (pirinç tanesi kaplar) olarak adlandırılan formlardaki tarzda bir etki yaratmak istenmiyorsa sırların tıkadığı o delikleri bıçak ya da bız yardımıyla açılması gerekmektedir.

Ajur tekniği uygulanmış olan bir form ajursuz bir forma nazaran sırı daha yavaş çekmektedir. Bu sebeple sır pişirimi yapılması acil değil ise, formun sırlandıktan sonra sırı çekmesi için bir gün bekletilmesi, acil ise 50°-100 ° de birkaç saat fırınlandıktan sonra pişirime başlanması daha iyi sonuçlar alınmasını sağlayacaktır.

SONUÇ

Sanat tarihinde kökeni oldukça eskiye dayanan bir süsleme ve oyma yöntemini ifade eden ajur tekniği, farklı kültürlerde ve dönemlerde çeşitli sanat dallarında kullanılmıştır. Yüzeylerde boşluklar oluşturma esasına dayanan bu teknik, seramik formlarda da bazen ürünün estetik değerini ve dekoratif özelliklerini artırmak, bazen de işlev kazandırmak amacıyla farklı yöntemlerle uygulanmaktadır. Çalışma kapsamında ajur dekorlu eserlerini ele aldığımız İsmail Ufuk Baş; teknik beceri ve fonksiyonu estetik kaygılarla uyum içinde birleştirmektedir. Ergonomik ihtiyaçları gözeterek tasarlanan benzersiz formları, sadece pratik kullanım imkânı değil, aynı zamanda kullanıcıya bir sanat eseri deneyimi de sunmaktadır.

Her aşaması özen ve dikkat gerektiren bu teknik ile form ve desen arasında oluşturduğu organik denge esere estetik bir uyum, bütünlük hissi katmakta; eserin görsel algısını arttırmaktadır. Özellikle kılavuz çizgisi kullanmadan yaptığı kesimler, sanatçının özgünlüğünü ve özgüvenini yansıtmaktadır. Desenin forma doğru yerleştirilmesi sürecinde, pergelle dairesel alanlar oluşturması ve geometrik unsurları kullanarak simetrik kesimler uygulaması desenin form üzerinde uyumlu bir şekilde yer almasını sağlamak adına dikkat çekici bir teknik detayı ortaya koymaktadır.

Geleneksel şekillendirme yöntemlerini ve Türk motifleri ustalıkla ele alıp yorumlayan sanatçı, geçmişin mirasını günümüz dinamikleriyle harmanlayarak gelenek ile modern arasında da bir ilişki kurmaktadır. Baş'ın bu yaklaşımı geleneksel sanatın tanıtılması ve yeni nesillere aktarılması bakımından önemli bir katkı sunmaktadır. Bunun yanı sıra sanatçının teknik donanımı ve yetkinliğini gözler önüne seren paylaşımları, araştırmacılara ilham verici bir kaynak oluşturacak, genç sanatçı ve tasarımcılara da kendi yaratıcı potansiyellerini keşfetme konusunda cesaret verecektir.

Sonuç olarak, İsmail Ufuk Baş'ın ajur tekniğini kullanımındaki ustalığı ve bu tekniğin Türk seramik sanatındaki potansiyeli gibi çalışmalar hem eğitim alanında hem de profesyonel alanda daha fazla dikkate alınır, bu tür örneklerin sayısı arttırılırsa, seramik sanatının geleneksel ve modern unsurlarının birleştirildiği, Türkiye'nin kültürel mirasını zenginleştirecek nitelikli eserlerin sayılarında artışlar olacaktır.

KAYNAKÇA

Aktaş, M. (1999). Seramik yüzey değerlendirmesinde ajur yöntemi. Yüksek lisans tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi

Allan, J. (1991). *Islamic Ceramics*. London: Ashmoleam Museum.

Ayta, T. (1976). Toprak sanatlarında dekoratif uygulama yöntemleri. Doktora Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi.

Baş, İ.U. (2023, 12 14). Ajur Dekorlu Formlar, (M. Yücel Coşar, Röportaj Yapan).

Birol, İ. A. ve Derman, Ç. (2015). *Türk Tezyini San'atlarında Motifler*. İstanbul: Kubbealtı Akademisi Kültür ve Sanat Vakfı Yayınları

Cooper, E. (1972). *A History of Pottery*. London: Longman group limited.

Gökçe, E. (2011). Londra victoria and albert müzesi'nde bulunan farklı formlarda görülen bazı ajurlu (delikli) seramikler. Sanatta Yeterlik Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi

Gökçe, E. (2013). Mısır'da Üretilmiş Ajurlu (delikli) Seramik Süzgeçler. *Akdeniz Sanat Dergisi*, 6 (12)

Gökçe, E., Gökçe, C. (2017). Çin Porselenleri Etkisinde İslam Seramiklerinde Geliştirilen bir Teknik olarak Işık Geçirgenliği. Osman Kunduracı-Ahmet Aytaç (Editörler) VIII. Uluslararası Türk Sanatı, Tarihi ve Folkloru Kongresi/Sanat Etkinlikleri, Konya: 2017

Hayırsever, B. (2021). Genel olarak ajur tekniği ve çağdaş seramik sanatından örnekler. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 8 (70), 1268-1280.

Janson, H. W. (1991). *History of art by Jonson H. W*. New York City: Abrams Books.

Önal, N. O., Baklan Önal, P. (2015). Avanos Çömlekçiliğinde Ajur Tekniği. *Erciyes Sanat Dergisi*, 4, 23-36.

Özsan, M., Harmankaya, H. (2020). Ajur tekniğinin kullanım alanları ve süsleme olarak ajur kullanılarak yapılan giysi tasarımları. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 13 (70), 1250-1262.

Polat, T. (2021). Fatımi dönemi fustat testi süzgeçleri. *Bitig Edebiyat Fakültesi Dergisi*. 1 (2), 393-414.

Poyraz, M. (2018). Seramikte Ajur Yöntemi ve Tarihsel Gelişimi. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*. 5(28), 3355-3365.

Poyraz, M. (2019). Seramik sanatında 'pirinç tanesi yöntemi' ve tarihsel gelişimi. *İnönü Üniversitesi Kültür ve Sanat Dergisi*. Cilt:5, Sayı 2, 75-84.

Poyraz, M. (2021). George Owen sanatı ve porselenleri. *Sanat ve İnsan Dergisi*. 5(2), 452-464.

Sevim, S. S. (2007). *Seramik Dekorlar ve Uygulama Teknikleri*. İstanbul: Yorum sanat.

Türkcan, M. (2019). Özgün seramik formlarda ajur tekniği uygulamaları. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi

Watson, O. (2004). *Ceramics From Islamic Lands.* Londra: Thamesand Hudson Yayınları.

İnternet Kaynakları

(http://www.morningearthkorea.org/jeon-seong-keun-in-the-context-open-work/) (E.T.: 12.12.2023)

(http://www.sibelsevim.com.tr/detay/anadolu-medeniyetleri-hakkinda-2005-2010-18.html) (E.T.:23.12.2023)

(http://www.sibelsevim.com.tr/galeri.html) (E.T.: 16.12.2023)

(https://bit.ly/3S9zX9L) (E.T.: 18.12.2023)

(https://bit.ly/3Sb3UGu) (E.T.: 16.12.2023)

(https://bit.ly/3U9ZjqJ) (E.T.: 23.12.2023)

(https://bit.ly/3vMzPFz) (E.T.: 12.12.2023)

(https://bit.ly/3vQQ30z) (E.T.: 16.12.2023)

(https://bit.ly/48YIUtu) (E.T.: 16.12.2023)

(https://en.wikipedia.org/wiki/Eleusis_Amphora) (E.T.: 12.12.2023)

(https://tr.pinterest.com/pin/425942077230579382/) (E.T.: 23.12.2023)

(https://www.barbroaberg.com/CeramicWork/) (E.T.: 16.12.2023)

(https://www.ceramicsnow.org/shiyuanxu/) (E.T.: 23.12.2023)

(https://www.theclaystudio.org/artists/antonella-cimatti) (E.T.: 23.12.2023)